Beleidsplan

2025-2029

Vereniging Stad en Lande

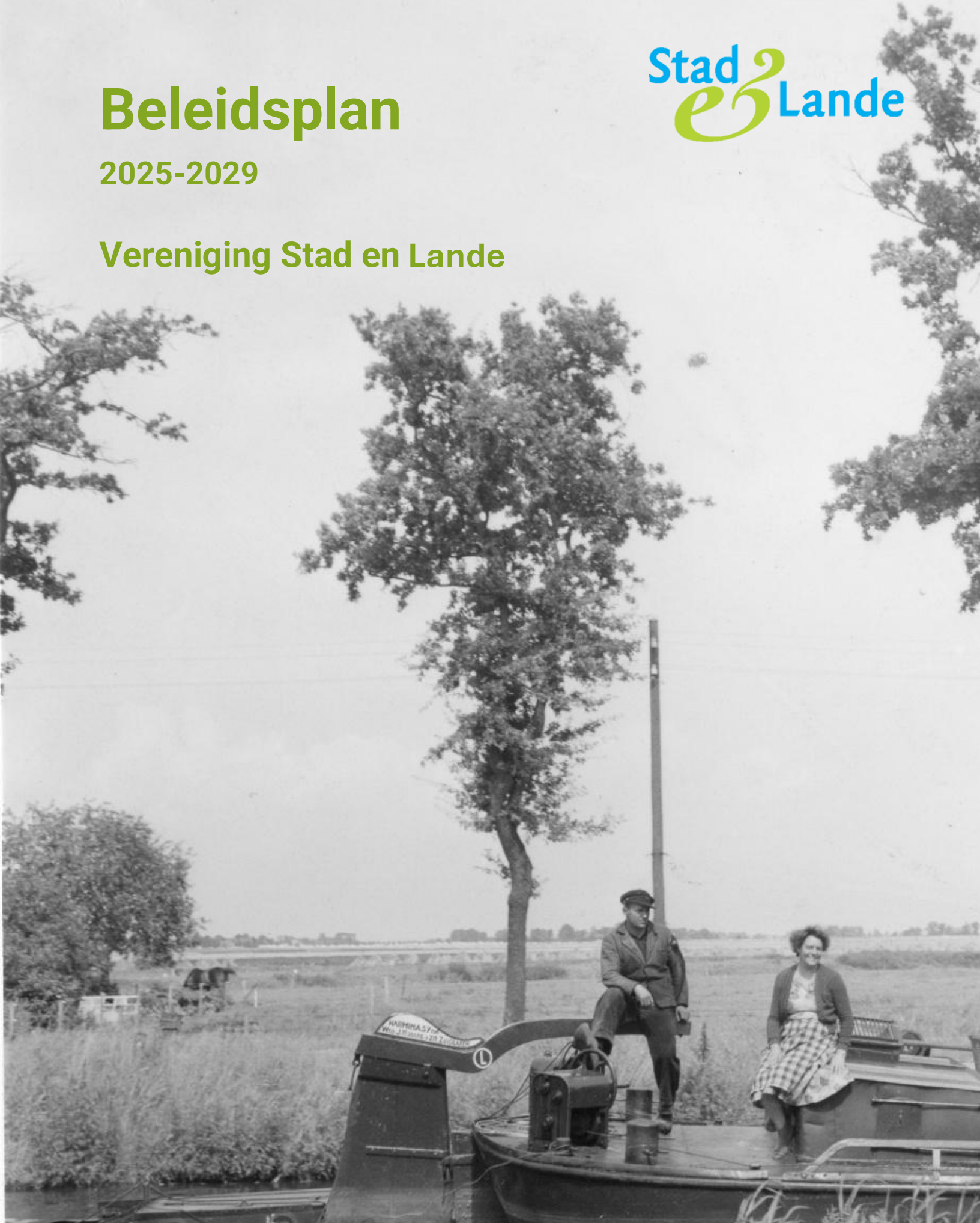

Inhoudsopgave

Inleiding	**2**
Doelstelling, missie en visie	**3**
Speerpunten en kernactiviteiten	**4**
Zichtbaarheid en promotie	**4**
Bedrijfsmatige gezondheid	**6**
Toekomstbestendig tijdschrift *Stad & Lande*	**7**
Betrokkenheid leden	**8**
Positie in erfgoedveld	**9**
Monumentenfonds en Esther Koopspenning	**10**
Codes	**11**

Foto voorpagina: Groninger Archieven

Inleiding

Stad en Lande werd opgericht in 1924 en is de oudste historische vereniging van de provincie Groningen. Onze publicaties en publieksactiviteiten maken het Gronings cultuurhistorisch erfgoed toegankelijk voor een breed publiek. Ons Monumentenfonds zorgt voor herstel van kleine historische monumenten en met de uitreiking van de Esther Koopspenning geven we erkenning aan toonaangevende afgeronde projecten in het brede cultuurhistorische erfgoedveld.

We vinden het als bestuur een belangrijke opdracht om de vereniging blijvend van waarde te laten zijn als een inspirerende en open ontmoetingsplaats voor iedereen die zich met de geschiedenis van Groningen verbonden voelt.

De oorspronkelijke doelstelling van de vereniging - de bevordering van de geschiedbeoefening van de stad Groningen en de Ommelanden - is onverminderd nuttig en actueel, tegelijkertijd vraagt onze tijd om andere accenten. Hoewel we nog altijd een groot aantal leden hebben, kunnen we er niet omheen dat ook onze vereniging te maken heeft met de maatschappelijke trend waarbij mensen minder snel lid worden van een vereniging. In een steeds verdergaande digitale samenleving kan geschiedenis op tal van manieren beleefd worden; denk alleen al aan de vele apps en podcasts die je in meeslepende verhalen meenemen naar de tijd die achter ons ligt of naar plekken van herinnering. Als vereniging - met tal van leden die als professional werkzaam zijn of waren in het brede erfgoedveld - streven we naar eigentijdse manieren om het ‘verhaal van Groningen’ te bewaren, door te geven en het gesprek erover gaande te houden.

Onderhavig beleidsplan is mede gebaseerd op de ledenenquête 2025, de notitie van de Commissie van Goede Diensten, gesprekken met en feedback van (redactie)leden en het advies van de Kunstraad (2024). Het beleid 2025-2029 prioriteert inhoudelijke kwaliteit, zichtbaarheid en toegankelijkheid, een solide financiële basis, samenwerking en maatschappelijke relevantie.

In dit beleidsplan worden onze missie, visie en strategie beschreven aan de hand van speerpunten en kernactiviteiten.

“We vinden het als bestuur een belangrijke opdracht om de vereniging blijvend van waarde te laten zijn als een inspirerende en open ontmoetingsplaats.”

Stad & Lande

Doelstelling, missie en visie

De doelstelling in de statuten luidt:

Het doel van de vereniging is bestudering van, en bevordering van de interesse in de Groninger geschiedenis, en cultuur-historisch erfgoed in de breedste zin van het woord, alsmede de behartiging van de belangen op deze gebieden.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door:

a. het doen houden van lezingen;

b. het houden van excursies;

c. het publiceren van bijdragen op het gebied waarop zij werkzaam is;

d. alle andere wettige middelen.

We voegen aan bovenstaande punten een vijfde toe: promotie, zichtbaarheid en partnerschap.

Het begrip ‘cultuurhistorisch erfgoed' vatten we ruim op. Het gaat over wat wij als samenleving belangrijk vinden om te bewaren, te herinneren of door te geven. Dat kan tastbaar zijn (monumenten, archieven, gebruiksvoorwerpen), maar ook immaterieel (verhalen, tradities, streektaal, muziek).

“In onze visie vormen geschiedenis en erfgoed een levendig onderdeel van de samenleving.”

In onze visie vormen geschiedenis en erfgoed een levendig onderdeel van de samenleving. Ze zijn geen verzameling feiten of voorwerpen uit het verleden, maar een verhaal dat bijdraagt aan een gemeenschappelijk beleefd verleden en dat in de tijd steeds opnieuw tegen het licht wordt gehouden en waar nodig herzien. Geschiedenis en erfgoed zijn daarmee een middel om het verleden en heden te begrijpen en de toekomst vorm te geven.

Het is onze missie om bovenstaande doelstelling te realiseren. We zijn een vereniging met een bovenlokaal karakter en we onderscheiden ons hierin van lokale historische verenigingen. We vinden het belangrijk dat alle mensen die verbonden zijn met de geschiedenis van Groningen zich thuis voelen in onze vereniging en zich gerepresenteerd weten in onze publicaties en publieksactiviteiten. We zetten ons in om de geschiedenis en het erfgoed van Groningen vanuit meerstemmigheid tot leven te laten komen, zichtbaar te maken, duurzaam te bewaren en de kennis daarvan over te dragen aan generaties van nu en later.

Vanuit onze visie op een gezonde bedrijfsvoering dienen onze kerntaken uit reguliere inkomsten, dat wil zeggen contributies betaald te worden. Hieronder worden de kerntaken aan de hand van speerpunten toegelicht.

Speerpunten en kernactiviteiten

Met het oog op de doelstelling richten we ons op onderstaande speerpunten en kernactiviteiten:

Speerpunt: Zichtbaarheid en promotie

Door als vereniging zowel fysiek als digitaal zichtbaar te zijn bij de leden, het publiek, culturele instellingen en op digitale kanalen, vergroten we onze toegankelijkheid, vindbaarheid en aantrekkelijkheid voor een zo breed mogelijke doelgroep, van jong tot oud.

Kernactiviteiten:

- We zijn als vereniging (bestuur en leden) zichtbaar bij evenementen en activiteiten rondom Groninger geschiedenis, zowel in de stad als daarbuiten. Voorbeelden hiervan zijn de Open Monumentendag, de Dag van de Groninger Geschiedenis en Festival GRN. Op deze dagen brengen we onze vereniging onder de aandacht bij het publiek en leveren we geregeld onze bijdrage aan de programmering.
- We investeren in duurzame promotiematerialen, waarmee we op herkenbare wijze naar buiten kunnen treden. De Vereniging heeft in 2025 1.350 euro subsidie ontvangen van Stichting Groninger Historische Publicaties. Daarvoor zijn onder andere een banner en buttons aangeschaft die de zichtbaarheid vergroten bij evenementen voor de komende jaren. Tevens is een deel van de subsidie besteed aan het laten drukken van een flyer Schenken en Nalaten aan de Vereniging Stad en Lande.
- Onze reguliere activiteiten maken deel uit van onze fysieke zichtbaarheid. Hieronder vallen het tijdschrift (4x per jaar) en onze publieksactiviteiten, zoals lezingen en excursies (minimaal 2x per jaar).
- We bieden exclusieve voordelen aan leden, bijvoorbeeld bij deelname aan speciale activiteiten.
- We gaan onze website vernieuwen. Dit is nodig om zowel bestaande leden te verbinden aan de vereniging als om een aantrekkelijke uitstraling te creëren voor potentiële nieuwe (jongere) leden. Ons doel is de realisatie van een gebruiksvriendelijke website die optimaal vindbaar is en voor leden, professionals en studenten als bron voor historische informatie kan fungeren.

- We verkennen de mogelijkheden om onze ledenadministratie verder te digitaliseren.
- We zoeken actief de media op voor meer zichtbaarheid (*Dagblad van het Noorden*, RTV Noord).
- Sociale media dragen bij aan het vinden en binden van leden en faciliteert interactie met leden (en potentiële leden). Op basis van dit rechtstreekse contact met onze doelgroep kunnen we bijsturen op bijvoorbeeld onderwerpen. We realiseren gevarieerde content, die informeert maar ook mag amuseren.
- We creëren synergie tussen tijdschrift, website en sociale media, zodat deze elkaar versterken in inhoud en uitstraling.
- De wens bestaat om naast het verenigingsblad *Stad & Lande* een online tijdschrift op te starten, waarin langere artikelen met een meer wetenschappelijke inslag een plaats kunnen krijgen. Hiervoor moeten een aantal stappen gezet worden:
    - Het inventariseren van “good practices” bij tijdschriften die een online of hybride (digitaal én op papier) publicatiebeleid hebben, met voorbeelden uit zowel het binnen- als buitenland. Deze inventarisatie betreft ook de wijze waarop peer review is georganiseerd, om een online tijdschrift aantrekkelijk te maken voor wetenschappelijke publicaties.
    - Gezien recente ontwikkelingen in academisch publiceren is het waarschijnlijk wenselijk om wetenschappelijke stukken open-access te publiceren. De voorkeur gaat uit naar “continuous publication” in plaats van het werken met deadlines.
    - Op gezette tijden kan er een selectie plaatsvinden om een aantal van deze stukken te bundelen en op papier te laten verschijnen, als een nieuwe vorm van jaarboek voor de leden van Stad en Lande. Bij het uitbrengen van een jaarboek kan gedacht worden aan een kostendekkende intekening.
    - Voor de redactie van het online tijdschrift gaan we op zoek naar een interdisciplinair team (geschiedenis, culturele geografie, mediastudies, etc.). De historische inslag en het provinciale karakter van de vereniging worden hierbij uiteraard niet vergeten, hoewel nagedacht kan worden om bijvoorbeeld het hele Nedersaksische taalgebied als uitgangspunt te nemen en zodoende meer kopij te genereren.
    - Het online tijdschrift biedt een platform voor onderzoekers, maar ook voorstudenten om excellente papers en scripties (in verkorte vorm) te presenteren.
    - University of Groningen Press (UGP) biedt de mogelijkheid om online te publiceren maar verzorgt ook papieren publicaties. Voor publiceren op papier kan bovendien gekeken worden naar uitgevers uit de regio, bijvoorbeeld Erfgoed Uitgevers.

Speerpunt: Bedrijfsmatige gezondheid

We streven naar financiële stabiliteit, een gezonde ledenbasis en een slagvaardig bestuur.

Kernactiviteiten:

- Activiteiten worden alleen ondernomen bij beschikbare financiering.
- Contributies dekken de kerntaken. Vooralsnog is het bestuur niet voornemens de contributie te verhogen. Dat betekent dat het bestuur een actieve bijdrage van leden aan de kerntaken van de vereniging verwacht.
- Het verenigingskarakter maakt dat de activiteiten van de vereniging door onbezoldigde vrijwilligers worden gedaan. Voor de kosten die voortvloeien uit extern aangetrokken leveranciers maakt het bestuur afspraken met de betreffende leveranciers.
- Het belangrijkste product van de vereniging is het papieren tijdschrift *Stad & Lande*. In 2023 en 2024 ontving de vereniging incidentele subsidies bestemd voor een betaalde eindredacteur en een nieuwe opzet van het tijdschrift; de omvang van het tijdschrift werd vergroot van 44 naar 84 pagina's. Gelet op onze visie op gezonde bedrijfsvoering - kerntaken bekostigen uit contributies - en om de continuïteit van de uitgave van het papieren tijdschrift (en daarmee de vereniging) veilig te stellen, is er vanaf 2026 geen honorarium beschikbaar voor de eindredacteur.
- Met het doorvoeren van bovenstaande (onbetaalde eindredacteur) maken we budget vrij voor het organiseren van andere activiteiten, onder meer voor zichtbaarheid en promotie, publieksactiviteiten en digitalisering.
- Om de financiële positie van de vereniging te verstevigen willen we een commissie instellen die op zoek gaat naar subsidies, sponsoren en adverteerders en zoeken we tevens naar samenwerking met (erfgoed)partners. Hierbij valt te denken aan het gezamenlijk ontwikkelen van een digitaal historisch platform of het uitbrengen van historische publicaties.
- Het bestuur heeft een folder laten maken waarin staat aangegeven op welke wijze de vereniging door middel van een schenking of legaat kan worden gesteund.

Speerpunt: Toekomstbestendig tijdschrift *Stad & Lande*

Het papieren tijdschrift is een vast en populair product van de vereniging - ons fysieke visitekaartje waarmee we vier keer per jaar contact leggen met de leden en hen informeren met een breed scala aan artikelen.

Kernactiviteiten:

- We streven naar een diverse redactie met deskundigheid in het brede erfgoedveld (naast historici onder meer kunst-, landschaps-, architectuurhistorici en archeologen).
- Uit het bestuur neemt één lid deel aan redactievergaderingen, zodat de communicatie en samenwerking tussen bestuur en redactie meer gestroomlijnd wordt.
- Afspraken tussen bestuur en redactie van het tijdschrift worden vastgelegd in een redactiestatuut. Hierin komen de volgende zaken aan de orde:de rol van de uitgever (de vereniging), de inhoudelijke verantwoordelijkheid, redactionele uitgangspunten, benoemingsregels, werkwijze, kosten en de relatie met het bestuur.
- Gelet op de vernieuwing van de website en de belangrijke plaats van het tijdschrift op de site, dienen auteurs vanaf de volgende editie (m.i.v. januari 2026) toestemming te geven om hun artikelen online te publiceren, waarbij tevens het auteurs- en beeldrecht geregeld wordt.
- Redactie en bestuur zetten zich in om binnen hun netwerk actief te zoeken naar auteurs in het brede erfgoedveld die een bijdrage kunnen leveren aan het tijdschrift. Daarbij wordt gestreefd naar een diverse groep (van amateur tot professional en van student tot pensionado).

Speerpunt: Betrokkenheid leden

Lezingen en excursies zijn altijd belangrijke pijlers van de vereniging geweest; ze zorgen voor verbinding en ontmoeting. Deze activiteiten zetten we voort. Daarnaast willen we het aantal actieve leden verhogen door kennis en kunde van vrijwilligers in te zetten voor onder meer activiteiten, promotie en digitalisering. Uit de ledenenquête is ontegenzeggelijk gebleken dat er een groep leden is die zich actief voor de vereniging wil inzetten.

Kernactiviteiten:

- Deelname van leden aan commissies (activiteiten, werving, digitalisering).
- We worden partner in de lezingenreeks van de Groninger Archieven, i.s.m. Monument en Materiaal, Vrienden van de Stad en de Nederlandse Genealogische Vereniging. Voor 2026 zetten we in op een aanbod vanuit Stad en Lande voor drie lezingen.
- We organiseren jaarlijks een excursie in samenwerking met een partner. We gaan daarbij ook nadrukkelijk in de provincie kijken waar we kunnen aansluiten. We doen een oproep aan vrijwilligers hierin mee te werken.
- We organiseren jaarlijks een activiteit binnen een overkoepelend kader, dat al bij een breder publiek bekend is, zoals bijvoorbeeld de Nacht van de Kunst en Wetenschap, Museumnacht, Open Monumentendag. We kijken daarbij ook naar activiteiten in de provincie.
- Om de digitale zichtbaarheid van de vereniging te verbeteren, wil de vereniging de online toegankelijkheid van het tijdschrift vergroten met hulp van vrijwilligers. Om de tijdschriften online doorzoekbaar te maken, is het nodig om ze te indexeren. Daarnaast moet contact gelegd worden met de auteurs voor toestemming. We zoeken hierin samenwerking met een (erfgoed)partner en willen dit doen in de vorm van een vrijwilligersproject.

Speerpunt: Positie in erfgoedveld

We willen door samenwerking met gelijk georiënteerde organisaties onze rol als partner in het Groninger erfgoedveld versterken en daarmee tevens onze maatschappelijke rol pakken. Door samen te werken en krachten te bundelen vergroten we onze zichtbaarheid, realiseren we meer impact en dragen we bij aan een toegankelijk en rijk aanbod voor een breed publiek.

Kernactiviteiten:

- We stellen ons actief op de hoogte van ontwikkelingen en plannen binnen het erfgoedveld, zodat we tijdig kunnen aansluiten en samen optrekken in projecten, evenementen en manifestaties op (boven)lokaal of landelijk niveau. We houden als bestuursleden de ogen en oren open op onze werkplekken en in onze nevenfuncties (musea, RUG, erfgoedinstelling, nieuws over stad, provincie en op wijkniveau, bij andere(historische) verenigingen, etcetera) en zoeken waar mogelijk de verbinding en samenwerking.
- We voeren strategische overleggen met relevante instellingen over gemeenschappelijke ambitie en maken concrete afspraken over hoe we deze in gezamenlijkheid kunnen realiseren en waar mogelijk de provincie bij betrekken. We sluiten aan bij al bestaande overleggen of initiëren nieuwe overleggen en we zijn aanwezig bij relevante conferenties, lezingen e.d.
- We zoeken de samenwerking met lokale en regionale historische verenigingen en studieverenigingen (onder meer Ubbo Emmius en alumnivereniging Geschiedenis).

Concreet betekent bovenstaande dat een afvaardiging van het bestuur in 2026 een kennismakingsrondje gaat maken langs partnerinstellingen in onze provincie, maar ook bijvoorbeeld met het landelijk erfgoednetwerk Erfgoed Jong. Samen brainstormen kan tot interessante samenwerkingen, grotere slagkracht bij subsidieaanvragen en misschien zelfs een oplossing voor huisvesting archief leiden.

Speerpunt: Monumentenfonds en Esther Koopspenning

Sinds 1964 heeft de vereniging een eigen Monumentenfonds. Met dit fonds worden specifieke restauraties bekostigd. Het doel hiervan is om kleine monumenten, die niet in aanmerking komen voor grotere fondsen, te kunnen behouden. Een voorwaarde hiervan is dat de vereniging zichtbaar kan deelnemen. Voorbeelden zijn schoorsteenstukken, grafmonumenten of een meubelstuk.

De vereniging heeft enkele jaren geleden het Esther Koopspenning opgericht ter bevordering van de educatie over regionale geschiedenis in Groningen. De penning is vernoemd naar Esther Koops, (1968-2017), een gedreven docent geschiedenis, bedenker van diverse erfgoedprojecten voor het onderwijs in Groningen en bestuurslid van de vereniging Stad en Lande. De bijbehorende Esther Koopspenning werd tot nu toe eenmalig uitgereikt, in 2020. Vanaf 2026 willen we de penning bestemmen voor toonaangevende afgeronde projecten in het brede cultuurhistorische erfgoedveld.

Speerpunt: Codes

Bestuur en redactie van Stad en Lande onderschrijven de Codes van de culturele sector: Code Governance Cultuur, Fair Practice Code en Code Diversiteit & Inclusie.

Code Governance Cultuur

Het bestuur bespreekt de komende beleidsperiode de acht principes van de Code Governance Cultuur.. Het integer en rolbewust handelen en zorgvuldig besturen (zoals tussen bestuur en redactie) zijn de basisprincipes. Beslissingen worden in de Ledenvergadering voorgelegd. Het opstellen van een risicodossier kan de vereniging helpen om sterktes en zwaktes inzichtelijk te krijgen en daarop te sturen.

Code Diversiteit & Inclusie

Met een actuele website en door het inzetten van sociale media wordt een breder publiek bereikt. Met meerstemmige onderwerpen in berichtgeving, op evenementen en in het tijdschrift wil Stad en Lande voor iedereen aansprekend zijn. Dit draagt bij aan het onderdeel diversiteit. Toegankelijkheid heeft ook een financieel aspect. De contributie kan een belemmering zijn voor lidmaatschap, maar het tijdschrift is te lezen in bibliotheken en op een later moment online.

Fair Practice code

Naast de vijf kernwaarden (solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie) betreft het drie principes (fair pay, fair share en fair chain). Voor de inzet van derden (inhuur) wordt een eerlijke prijs betaald. Wat betreft inclusie kunnen we stellen dat uit elk decennium een bestuurslid vertegenwoordigd is. Daarnaast gaan wij onze vrijwilligers zoveel mogelijk inzetten waar hun kracht ligt, aan de hand van de enquête van najaar 2025.

Jaarlijks monitoren wij de Codes in de bestuursvergaderingen en in de overleggen met de redactie en leggen wij er verantwoording over af in de jaarstukken.